

Zijn vader, Johannes van Dongen, was geen bierbrouwer, zoals ook bovengenoemde catalogus weer onjuist vermeldt, maar dreef een mouterij, dat is: een bedrijf waar koren – en bij voorkeur gerst – tot een grondstof voor brouwerijen en distilleerderijen verwerkt wordt. Het heet dat hij een streng en behoudend man was. Er is reden tot twijfel, wanneer men bedenkt dat hij zijn 15-jarige zoon toestond een opleiding aan de tekenacademie te volgen, en dat hij hem in 1897 f 100.— meegaf, voorwaar geen geringe som in die tijd, voor een bezoek per 'pleziertrein' aan Parijs. De franse hoofdstad was toen nog niet het Mekka voor àl wat aan beeldende kunst deed. Ze lonkte naar jonge, en in het bijzonder naar sociaalbewogen kunstenaars. Gelijk met het ontkiemende socialisme was een groep Parijse tekenaars, waaronder de bijtende Forain en de sentimentele Steinlen, doende de wereld te veroveren. Hun werken spraken zelfs de jongeren sterker aan dan die van de nog lang niet algemeen-aanvaarde impressionisten, om over de rariteiten van de 'gekke' Van Gogh en de 'excentrieke' Cézanne helemaal maar te zwijgen.

Nauwelijks twintig jaar oud huisde Van Dongen in een atelier aan de Groenendaal – de nog volkomen onbekende Speenhoff was er een blauwe maandag zijn medebewoner – en vervaardigde daar o.a. bewaard-gebleven tekeningen voor het Rotterdamsch Nieuwsblad. Kort daarop koos hij Parijs als domicilie, en verschenen zijn eerste franse tekeningen in de vermaarde weekbladen Gil Blas en L'Assiette au beurre. Eén blik, op zijn hollandse, zowel als op zijn toenmalige franse productie, is voldoende om de bijna slaafs ondergane invloed van Steinlen vast te stellen. Want al onstonden er in zijn Rotterdamse tijd al schilderijen, die vandaag nog als argument dienen in de strijd over de vraag of hij een vóór- dan wel een náloper van de z.g. 'fauves' was, tot de larmoyante onderwerpen van zijn prenten toe duiden er op dat vooral de *tekenaars* van Montmartre hem naar de Ville Lumière trokken, waarvan hij zelf één van de briljantste lichten werd.

Natuurlijk slaagde hij niet meteen. Daartoe diende om te beginnen het vagevuur van de magere jaren te worden doorstaan. Heel veel zijn dat er niet geweest, evenmin als de nachten waarin de hemel zijn dak vormde. Hij nam namelijk al vrij vlug het lot in eigen hand. Inplaats van, als zovele jonge kunstenaars doen, schimpend op de botte bourgeoisie, te wachten tot het manna zou